

Dit onlinecafé komt voort uit een samenwerking van VKON en PNV in het Sabe project genaamd Melken natuurlijk. In dit project staat het delen van kennis over natuurlijke middelen in de melkveehouderij centraal. Houd de nieuwsbrief van VKON en Platform Natuurlijke Veehouderij in de gaten voor meer bijeenkomsten en onlinecafés over natuurlijke middelen.

Onlinecafé de Natuurlijke stalapotheek met Marieke de Louw, De Louw Veterinair Advies:

Het is belangrijk om dieren gezond te houden, dat wil iedere veehouder. De natuurlijke stal apotheek is gericht op het dieren gezond houden door meer te richten op het preventieve gedeelte dan genezen. Voorkomen is beter dan genezen.

Veel factoren die invloed hebben op de koe. Met één kruidje of plantje kun je niet het hele systeem veranderen of een heel dier mee beter maken. Ongemerkt gebruiken we al zoveel natuurlijke middelen. Denk hierbij aan een aantal shampoos, de citronella kaars, antisnurk spray en het kruidenbittertje om de vertering mee te verbeteren. Fytotherapie zit dus al aardig in ons leven verweven.

Herkauwers en planten

Herkauwer= planten verteren

Het verteren van planten doet de koe door het voormagen systeem. Er zit alleen al 12 kilo bacteriën in de pens. We moeten die pensbacteriën voeren, die zorgen ervoor dat er suiker in het bloed circuleert en andere stoffen kan opnemen. Dunne darm is 50 meter en dikke darm is 20 meter, in verhouding veel minder plaats dan voor het voormagensysteem (pens, netmaag en boekmaag). Een herkauwer is dus zo goed in het verteren van planten door het verteringsysteem en daardoor uitermate geschikt voor fytotherapie.

Planten bestaan uit primaire en secundaire plantstoffen.

Primaire plantstoffen.

Verzorgen opbouw en stofwisseling van plant. Op kunnen staan en kunnen leven.

- Koolhydraten
- Vetten
- Eiwitten
- Vitamines

Secundaire plantstoffen

Spelen cruciale rol in de verdediging mechanisme en aantrekking mechanische. Geen vergelijkbaar immuunsysteem zoals we dat bij mens of dier kennen.

- Geur, kleur, smaak
- Afweer-en aantrekkingsvermogen
- Afhankelijk van waar de plant staat
- Variatie in concentratie

Een aantal planten smaken niet echt lekker, dit doet de plant zodat de koe niet alles opeet. De koe die hier een hapje van neemt, doet ook aan zelflerend vermogen. Een koe kan wel een hapje van een plant eten die niet zo lekker smaakt, maar kan zich daarna wel beter gaan voelen. Dan gaat de koe weer terug om nog een hapje te eten. Dit is zelf medicatie.

Bij reeën zie je dit ook, die vreten weleens een stukje schors van de Taxus. De Taxus is giftig maar door een klein hapje daarvan te nemen kan de Taxus wel anti parasitaire functie hebben voor die ree. Giftige dingen kunnen daarom ook nuttig zijn, maar wel met mate.

Secundaire planstoffen zijn ook in groepen onderverdeeld hieronder een aantal van die groepen met bijhorende functie.

Taninnes- vinden mensen ook in rode wijn. Eik is ook een voorbeeld. De taninnes zitten vooral in de bast en zijn goed als je diarree hebt.

Saponinen- ook wel zeepstoffen genoemd. Paardenbloem bolsters of blaadjes van de klimop zijn hier voorbeelden van. Hebben een functie in het oplossen van dingen.

Slijmstoffen- zitten vaak in lijnzaad en vlozaad. Worden veel gebruikt om bijvoorbeeld zand uit de darmen van paard te halen. Eigenschap is dat ze het slijmvlies beschermen en iets kunnen meenemen.

Etherische oliën- Rozemarijn is hier een voorbeeld van. Handig om de doorbloeding te kunnen verbeteren.

Bitterstoffen- veel invloed op jouw verteringsstelsel. Zorgen dat je verteringssappen worden aangemaakt. Chicorei is hier een goed voorbeeld van. Kruidenbittertje is ook een voorbeeld van bitterstoffen.

Flavonoiden. Meidoorn is er een die in deze groep valt. Eigenschap van de Meidoorn is dat het de hartslag kan laten versterken, hierdoor meer pompvolume.

Binnen de fytotherapie zijn weer verschillende soorten groepen die ook een vorm van fytotherapie zijn:

Homeopathie verdunningen van plantaardige moedertincturen.

Etherische oliën ook wel aromatherapie genoemd

TCM Vorm van fytotherapie waarbij ook nog met de vijf-elementenleer gewerkt wordt.

Ayurvedische geneeskunde kijkt ook meer naar de psychische gesteldheid en wat ze daarmee kunnen

Preparaten bevatten secundaire stoffen.

Fyto farmaca medicijnen gericht op fytotherapie. Fytofarmaca is echt wetenschappelijk getest. Echt een geneeskrachtige waarden aan planten gegeven.

Additieven en aroma's. Hierbij moet gedacht worden aan geur-, kleur- en smaakstoffen

Voedermiddelen zoals lijnzaadoliën, haver, bieten.

De natuurlijke apotheek op melkveebedrijf

Op een melkveebedrijf is meer natuurlijke middelen dat dat weleens gedacht wordt. Kijk daarom eens goed naar de stoffen die in de producten zitten die je gebruikt. Naast de producten wordt op een melkveebedrijf wel meer gedaan. Denk aan kruidenrijk grasland, alle soorten planten die op het bedrijf staan. Sommigen doen aan agroforestry of voederbomen. Ook voeder additieven worden steeds meer toegepast. Die vallen vaak onder etherische oliën. Dan is op een melkveebedrijf ook echte fyto farmaca zoals trekzalf. Nog wat homeopathie zoals pyrogenium. Zo zie je maar dat er vaak veel meer is dan dat je zelf in de gaten hebt.

In een onderzoek naar welke planten veel gebruikt en toegepast worden op melkveebedrijven in Zuid Duitsland en Zwitserland. De meeste planten en kruiden werden ingezet voor het maagdarmkanaal en stofwisseling, huid, voortplantingsorganen, urinewegen en parasieten. In de lijsten hieronder staan de planten naast elkaar. De planten die bovenaan staan werden het meest toegepast.

Zwitserland	Zuid Duitsland
Camille	Goudsbloem
Goudsbloem	Lijnzaad
Brandnetel	Brandnetel
Smeewortel	Sint Janskruid
Zuring	Fijnspar
Sint Janskruid	Eik
Lijnzaad	Smeewortel
Fijnspar	Valkkruid
Tijm	Haver
Kaasjeskruid	Camille
Eik	Coffea
Thee	Stinkende gouwe

In de lijst van het onderzoek staat erbij hoe vaak dat de kruid benoemd is, dit staat aangegeven met ur. Uit het onderzoek kwam ook naar voren dat veel doseringen bij koeien erg uiteenlopen. Gemiddeld komt daar wel uit dat de koe een vergelijkbare dosering krijgt als bij mensen.

Veel van die kuiden wordt voor maagdarm problemen gebruikt worden. Koe is herkauwer en daarom doen die kruiden het zo goed doen. Kruiden die hier op inspelen zijn hoofdzakelijk:

- Camille
- Brandnetel.
- Coffea

Een vraag tussendoor:

Symphytum is een pyrrolizidine alkaloiden (PA) bevattend plant. Deze stoffen geeft leverproblemen. Is dit geen probleem voor koeien?

Reactie hierop is: afhankelijk van de dosering. Het kan gaan stapelen en dan loopt het niet goed af. Als je er een beetje van pakt dan moet het lukken. In principe is alles giftig. Als ik 15 liter water achter over sla dan redt ik het ook niet een beetje. Aanvulling is dat de PA voornamelijk in de wortel zit.

Subklinische slepende melkziekte. 37 en 55 procentkoeien die afkalven hebben vaak al subklinische slepende melkziekte. Koeien hebben te kort aan energie. De behoefte is groter. Het kalf kost veel energie en de productie. Lichaamsvet is daarvoor nodig als je niet genoeg eet. Als dat onvoldoende is worden ketonlichamen gevormd. Ketonlichamen zorgen ervoor dat de koe misselijk wordt en minder eetlust heeft. Hierdoor een vicieuze cirkel van slepende melkziekte. Die koe moet herstellen van de dracht en melk produceren. Aan de subklinische slepende melkziekte zitten nog meer gezondheidsrisico's. Wat kun je doen om die koe te helpen met kruiden of stoffen die daar op een natuurlijke manier op gericht zijn. Een plant in zijn geheel heeft een multi-target werking, zitten vaak meerdere secundaire plantstoffen in. Mooie van de planten is dat je met een plant of verschillende planten op verschillende niveaus werken. Wat je niet met deze planten kan doen is het voeren van makkelijke opneembare suikers, daar heb je andere suikers voor nodig. Door bitterstoffen invloed krijgen op de vertering van het voer, voeropname verhogen en zin om te gaan eten te stimuleren. De misselijkheid aanpakken met die stoffen kan hier ook al voor zorgen. Er zijn meer mogelijkheden dan alleen propyleen of een pil geven. Je kan die koe op verschillende niveaus stimuleren.

Daag jezelf uit om eens te kijken op verpakkingen. Zoals drenchpoeders etc. Je gaat met planten niet van de ene dag op de andere dag iets opgelost hebben, wel breng je hele systemen weer terug op gang. Bij misselijkheid verminderen hoort pepermunt er ook nog bij. Mooie van pepermunt wordt ook weleens als etherisch olie ingezet.

Mogelijke manieren	Werkzame stoffen	
Voedingsmanagement	Glycogene producten toevoegen	
Leverstofwisseling stimuleren	<i>Artisjok, Mariadistel, Zoethoutwortel</i>	
Immuunsysteem stimuleren	<i>Knoflook, Goudsbloem, Hazelaar, Echinaceae</i>	
Misselijkheid verminderen	<i>Gember</i>	
Verhogen van de voeropname	<i>Paardenbloem, Meidoorn, Artisjok, Engelwortel, Melisse, Oregano, Duizendguldenkruid, Cichorei</i>	
Stimuleren van de eet- en drinklust (door activatie)	<i>Coffeine (zwarte thee, groene thee, koffie) Zoethoutwortel Fenegriek, Jeneverbes, Brandnetelblad</i>	
Stimuleren van de vertering	<i>Paardenbloem, Anijs, Smalle weegbree, Braamblad, Duizendblad, Cichorei</i>	

Take Home Message

- Blijf naar het geheel kijken, vele factoren die van invloed zijn op het dier. Pak zoveel mogelijk factoren aan zodat . Kijk niet naar 1 ding als het dier ziek is.
- Kijk naar de dieren, naar wat ze nodig hebben. Zijn wel filmpjes over zelfselectie vermogen
- De natuurlijke Apotheek is een aanvulling. Het biedt een oplossing maar is nooit alleen een aanvulling of alleen een oplossing.
- Kijk nog eens kritisch naar labels en bijsluiters daar kan je veel van leren.
- Geduld is een hele belangrijke factor, groots effect maar het heeft tijd nodig.

- Meerdere wegen die naar Rome leiden, planten die nu beschreven zijn, zijn niet de enige, maar wel een aantal basis dingen waarmee je kennis kunt maken met de fytotherapie en natuurlijke middelen.

Vele vragen volgen.

Etherische oliën direct op de huid doen is mogelijk, wel is een drager stof nodig zoals olijfolie omdat sommige etherische oliën schade kunnen aanrichten aan de huid.

Welke kruiden helpen bij uierontsteking? Bij uierontsteking is het belangrijk dat er gekeken wordt naar de basis van het probleem. Bij de basis komen vaak meer problemen aan het licht. Zo is er dan in veel gevallen ook een probleem met het immuunsysteem, voederopname etc. Je kijkt dan meer naar welke manieren kan ik ervoor zorgen dat die koe in het algemeen sterker wordt, dan op het moment dat die koe een uierontsteking heeft een middeltje toedient. Pyrogenium kan helpen, bepaalde voederadditieven. Camille, koelend kruid. Lavendelolie wordt, het kwartier wordt dan ingesmeerd. Etherische oliën kunnen ook antibacterieel werken, dit komt omdat die de biofilm doorbreken waardoor de antibiotica daarna ook weer beter kan werken. Pepermunt en eucalyptus kunnen ook als etherische oliën ingezet worden. Je moet hier alleen omdenken dat die niet te verkoelend werken want dan sla je de andere kant juist op. In het begin stadium werken ze wel super goed. Maar let hier nog altijd bij op, dat er bij een uierontsteking meer aan de hand is en dat je niet zomaar met een kruid of voeradditief het hele probleem aan kan pakken.

Bij de brandnetel kunnen het ook iets oudere planten zijn. Als je die vers voert willen ze het lastig eten, dan eten ze voornamelijk, als je ze laat liggen dan trekt het zuur eruit en dan eten ze het wel op.

Kruiden die helpen bij een dikke kroonrand. Ligt eraan of het een klauwontsteking is, dan moet je eerst die ontsteking in de klauw weghalen. Begin hier bijvoorbeeld eerst met een trekzalf en als het open gebroken is spoelen met Camille en Goudsbloem. Ook zijn er wel goede sprays op natuurbasis. Als het alleen puur vocht is, dan kun je de doorbloedingen verbeteren met etherische oliën zoals met rozemarijn. Kan ook door het lymfestelsel te stimuleren met bijvoorbeeld kleefkruid, brandnetel of Gulderoede.

Op de vraag welke zeven kruiden volgens Marieke het mooist zijn om die in de grasmat te hebben staan geeft ze aan dat dit voor iedereen verschillend is. Hierbij moet je goed nadenken over het doel van de kruiden. We willen wel veel kruiden in het grasland hebben maar niet altijd genoeg plaats door overwoekering van gras. Niet alle kruiden groeien op alle bodems. Dus goed kijken naar welke kruiden het goed doen op de bodem.

- Smalle weegbree
- Brede weegbree
- Paardenbloem
- Klaver
- Karwei
- Speenkruid (Blijft niet altijd goed staan)
- Esparcette (vaak wel door koeien plat gelopen, dat is een nadeel)
- Venkel

- Chicorei (heeft eerst blad nodig voordat wortel komt.)

Welke kruiden zijn geschikt voor vruchtbaarheid naast duizendblad. Voor de dracht, om meer vruchtbaar te zijn, dan denken aan het op peil houden van de conditie. Daarnaast kun je denken aan Fyto oestrogenen, dus klavers, wat meer eiwitten.

Hoe zit het met risico's en leeftijd van zomaar een taxus of een meidoorn tussen een houtwal plaatsen?

Als jonge dieren het leren van familie dan kan dat. Jonge dieren die je zo ergens los laat op een rij taxusplanten kan dat fout gaan, ze moeten het leren van de oude dieren dat is de sleutel tot succes. Dit geldt ook voor zelf medicatie. Zelf lerend vermogen, ze moeten zelf leren selecteren. Heeft te maken met leverfeedback te maken.

Als er voldoende te eten is in de omgeving zal een jong dier niet snel naar een giftige plant gaan om te eten. Bij schaarste zal dit wel zo zijn, ze hebben namelijk honger. Dan kunnen er problemen ontstaan.

Link naar het onderzoek is:

<https://www.fibl.org/de/>

In het project van Melken natuurlijk worden meer onlinecafés georganiseerd. De datums zijn al bekend!

- 22 mei -> medicinale werking grasland
- 25 september-> voederwaarde van bomen
- 27 november -> functionele agrobiodiversiteit